Stadskerk Nijmegen (OCP), 16 mei 2021, Wezenzondag
Voorganger: Toine van den Hoogen, Nijmegen

Deze viering is te zien/beluisteren op:
https://www.stadskerknijmegen.nl/vieringen-terugkijken/

[welkomsgroet:]
In de liturgische traditie heet de zondag tussen Hemelvaart en Pinksteren 'Wezenzondag'. De naam wezenzondag is ontstaan doordat men in de liturgie op de veertigste dag na Pasen gedenkt en viert dat Jezus naar de hemel gegaan is. Zijn leerlingen voelden zich verlaten, zoals een wees zich ook verlaten kan voelen. Op de vijftigste dag viert men Pinksteren waarmee men de uitstorting van de Heilige Geest gedenkt.
Heel lang gebruiken we de term 'wezenzondag' reeds. Altijd verwachten we de uitstorting van de Geest.
Het onderscheid tussen 'heel lang' en 'altijd' is van belang om de tekst te verstaan die we vandaag als Evangelie horen kunnen. Heel lang brengt onze liturgie ons op deze dag bijeen tussen Hemelvaart en Pinksteren. Altijd al kijken we uit naar de 'helper' die ons is beloofd.

[openingsgebed:]
God, er zijn tijden dat onze verwachtingen van de toekomst op en neer golven zoals het water van de zee. We leven nu al heel lang met de dagelijkse berichten en statistieken over het wel en wee van mensen die door de pandemie worden getroffen, die ernstig ziek erdoor geworden zijn of gestorven, die zich er bovenuit worstelen en weer gezond opgestaan zijn, die nooit meer 'de oude' zullen worden of die gezond en wel hun leven toch radicaal veranderd zien. En altijd trek jij met ons op, altijd kunnen we onszelf gedragen weten door jouw bekommernis om ons, altijd streel mijn gezicht. Wees dag in dag uit onze horizon, God, verschijn altijd in mijn leven.

[1e lezing: Handelingen van de Apostelen, 1, 15-17, 20a, 20c-26] (Nieuwe Bijbel Vertaling)

15 In die dagen stond Petrus op te midden van de leerlingen – er was een groep van
ongeveer honderdtwintig mensen bijeen – en zei: 16 'Broeders en zusters, het schriftwoord
waarin de heilige Geest bij monde van David heeft gesproken over Judas, de gids van hen die
Jezus gevangen hebben genomen, moest in vervulling gaan. 17 Judas was een van ons en
had deel aan onze dienende taak. 20 In het boek van de Psalmen staat geschreven: "Laat
een ander zijn taak overnemen." 21 Daarom moet een van de mannen die steeds bij ons
waren toen de Heer Jezus onder ons verkeerde, 22 vanaf de doop door Johannes tot de dag
waarop hij in de hemel werd opgenomen, samen met ons getuigen van zijn opstanding.'
23 Ze stelden twee kandidaten voor: Josef Barsabbas, die de bijnaam Justus had, en Mattias.
24 Daarna baden ze als volgt: 'U, Heer, doorgrondt ieders gedachten. Wijs van deze beide
mannen degene aan die u gekozen hebt 25 om als apostel zijn dienende taak te verrichten
en de plaats in te nemen van Judas, die zijn ondergang tegemoet is gegaan.' 26 Ze lieten hen
loten en het lot viel op Mattias. Hij werd aan de elf apostelen toegevoegd.

[Evangelie: Johannes 17, 14-26] (Nieuwe Bijbel Vertaling)

Jezus sprak: 14 ‘Ik heb hun uw woord gegeven. De wereld haat hen, omdat ze niet bij de wereld horen, zoals ook ik niet bij de wereld hoor. 15 Ik vraag niet of u hen uit de wereld weg wilt nemen, maar of u hen wilt beschermen tegen de duivel. 16 Ze horen niet bij de wereld, zoals ik niet bij de wereld hoor. 17 Heilig hen dan door de waarheid. Uw woord is de waarheid. 18 Ik zend hen naar de wereld, zoals u mij naar de wereld hebt gezonden. 19 Ik heb mij geheiligd omwille van hen, zo zullen ook zij door de waarheid geheiligd zijn.
20Ik bid niet alleen voor hen, maar voor allen die door hun verkondiging in mij geloven. 21 Laat hen allen één zijn, Vader. Zoals u in mij bent en ik in u, laat hen zo ook in ons zijn, opdat de wereld gelooft dat u mij hebt gezonden. 22 Ik heb hen laten delen in de grootheid die u mij gegeven hebt, opdat zij één zijn zoals wij: 23 ik in hen en u in mij. Dan zullen zij volkomen één zijn en zal de wereld begrijpen dat u mij hebt gezonden, en dat u hen liefhad zoals u mij liefhad. 24 Vader, u hebt hen aan mij geschonken, laat hen dan zijn waar ik ben. Dan zullen zij de grootheid zien die u mij gegeven hebt omdat u mij al liefhad voordat de wereld gegrondvest werd. 25 Rechtvaardige Vader, de wereld kent u niet, maar ik ken u, en zij weten dat u mij hebt gezonden. 26 Ik heb hun uw naam bekendgemaakt en dat zal ik blijven doen, zodat de liefde waarmee u mij liefhad in hen zal zijn en ik in hen.’

[overweging:]

Ik wil in deze overweging met jullie samen graag stilstaan bij de tekst van evangelie van Johannes, en bij de reden waarom deze tekst ‘evangelie’ is, *blijde boodschap*.

Om dat te kunnen herkennen, zijn er twee verstaansregels belangrijk.

De eerste regel is dat we het woord *wereld* (kosmos, in het Grieks van Johannes) niet dualistisch moeten misverstaan, als of het zou verwijzen naar een werkelijkheid die we eigenlijk moreel moeten afwijzen. ‘Wereld’ is een woord dat verwijst naar onze alledaagse realiteit, in het groot, zelfs op kosmische schaal, en in het klein, de microkosmos. De tekst van Johannes maakt een duidelijk onderscheid tussen de werkelijkheid van de Vader en de wereld, maar geen splitsing (*ik vraag u niet of u hen uit de wereld weg wilt nemen*). Heel lang hebben we in het evangelie van Johannes een dergelijk dualisme gelezen. Maar sinds decennia zijn bijbelgeleerden erover eens dat dit een foutieve verstaansregel is. Heel lang ben ik al in de wereld, laat Johannes Jezus bidden.

De tweede regel is we de twee dimensies van onze werkelijkheid waarover de story van Johannes vertelt, kunnen benaderen als die van de wereld die reeds heel lang in en om ons heen bestaat, en tevens, tegelijkertijd die van de Vader die altijd daarin te ontwaren is. Dat we tot de wereld van de Vader behoren, laat Johannes door Jezus zeggen, kan ons met vreugde vervullen als we in Jezus herkennen welke zijn oorspronkelijkheid is. In het Grieks

van Johannes staat daar een afleiding van het woord ‘doksasmai’, de heerlijkheid/ de werkelijkheid van God herkennen.

De blijde boodschap van deze tekst is dat het mogelijk en werkelijk is dat we in de wereld waarin wij en Jezus leven / geleefd hebben, zolang al als we hebben geleefd, de werkelijkheid van God kunnen ontwaren, een werkelijkheid die altijd te ontwaren valt.

Dat is een blijde boodschap die naar het mystieke inzicht van Johannes kan oplichten ook al is ‘de wereld’ er niet van meet af op gericht, ja zelfs tegenin gekeerd is. Je wordt als pleitbezorger van deze dubbele boodschap – dat je werkelijkheid waarin je leeft altijd ook als werkelijkheid van God kunt herkennen – ook nogal kritisch bejegend. ‘De wereld haat hen’, laat Johannes door Jezus zeggen over de mensen die hem volgen. Johannes is een mysticus die sterk doordrongen is van de ervaring dat men het Woord niet aanneemt. Belichaamd door Jezus, schrijft hij in de eerste zinnen van zijn evangelie, is het Woord in de wereld gekomen maar het is daar niet verwelkomd. Maar ieder die het Woord dat Jezus belichaamt ontvangen heeft, is als het ware opnieuw geboren, als een kind van God. De blijde boodschap die Johannes herkent als een realiteit die altijd te ontwaren valt, is zo lang als we leven vaak miskend en kritisch bejegend, schrijft hij.

Daarom laat Johannes Jezus zeggen dat de kinderen van God niet bij de wereld horen. Dat betekent niet dat de kinderen van God onaardse wezens zijn. Het betekent dat de mensen die het woord ontwaren in Jezus, een keuze maken waarin ze een nieuwe, onvanzelfsprekende oorspronkelijkheid beamen.

En over die onvanzelfsprekende oorspronkelijkheid gaat het dan in de volgende verzen en daarin komt nog eens op een prachtige maar tevens complexe manier naar voren waarin ons nieuwe leven als kinderen van God bestaat. Door het Woord dat in Jezus verschenen is, zijn wij één met God en met elkaar. Daardoor zijn wij ook ten diepste verbonden met Jezus, zijn wij daar waar hij is. Dat is naar het mystieke inzicht van Johannes de betekenis van Pasen, en van Hemelvaart en van Pinksteren. Zijn waar hij, Jezus, is omvat zowel zijn lot als zijn liefde. *…zodat de liefde waarmee u mij liefhad in hen zal zijn en ik in hen*.

[gebeden – voorbeden:]
Laten we bidden voor af en toe korte en stille momenten waarin we als het ware ontsnappen aan de druk van de alledaagse zorgen en beklemdheid die met de statistieken en feiten over het rondwarende virus nu al zo lang ons zicht op onszelf bepaalt. Jij, en ik, wij zijn toch méér dan mensen die al een prik hebben gehad of nog niet hebben gehad. Straks zullen we zingen: kom Geest van God, waai alles schoon.
Allen: Heer onze God wij bidden u verhoor ons

Laten we bidden voor elkaar om elkaar te bemoedigen, te bemoedigen door hulp aan de buren en bekenden, door vrijmoedigheid die geen 'laat maar waaien'- gevoel is maar verantwoordelijkheid, door durf die geen lichtzinnigheid is waarin we onze vrijheid terugeisen alsof het virus een bezettingsmacht is, laten we elkaar hoop geven die ontstaat uit bekommernis met elkaar. Straks zullen we zingen: kom Geest van God, blaas leven is.
Allen: Heer onze God wij bidden u verhoor ons

Laten we bidden voor elkaar om open en moedig de toekomst in te kijken met de vraag hoe onze wereld straks veranderd en vernieuwd kan worden, hoe we betrokken kunnen blijven bij die mensen, veraf en dichtbij, die de gevolgen van het virus nooit meer zullen ontlopen omdat het voor hen een bittere waarheid is geworden, laten we bidden dat we ons niet laten verleiden ons terug te trekken in onze eigen schulp maar de vragen stellen wat we dienen te wijzigen in onze levensstijl. Straks zullen we zingen: Kom Geest van God, geef goede raad.
Allen: Heer onze God wij bidden u verhoor ons

[vredeswens:]

Heer, Jezus Christus,
woord van vrede voor ieder mens,
schenk ons de durf en de moed
uw weg te gaan,
en ons te openen voor de ander.
Maak ons mild
opdat wij elkaar vergeven
en groeien in de vrede.

[zegen:]

Vader van alle namen, Zoon van jouw oorsprong, Geest van liefde en verbondenheid,
Stort je over ons uit zoals je in hem, Jezus, verschenen bent.